

ANALIZA: Milosevic otkrio karte

Author: IWPR
ICTY

Slobodan Milosevic ce mozda do kraja zivota zaliti nakon obelodanjivanja strategije vlastite odbrane u svojoj mamutskoj uvodnoj reci pred tribunalom.

Problem Slobodana Milosevica - ili, tacnije, problem sa Slobodanom Milosevicem - nije u tome sto tvrdi da su dva plus dva pet: brojni politicari su, sa vise ili manje uspeha, pokusavali ili jos uvek pokusavaju da u to uvere svoje birace.

U slucaju Milosevica, medjutim, problem je u tome sto on u pomenutu jednacinu zaista veruje, ili barem ostavlja utisak da veruje. Dok je bio na vlasti, on je u istinitost svojih tvrdnji uspevao da ubedi mnoge svoje podanike; sada - iz haske sudnice - on pokusava da u njih ubedi i ostatak sveta.

Tri dana su publika u sudnici i ostatak sveta, prateci TV prenos iz Haga, bili izloženi udarnoj dozi, nekoj vrsti koncentrata retorike Slobodana Milosevica, kojoj je pak Srbija bila izlagana tokom punih 13 godina. Otuda je sada, verovatno, svima postalo jasno kako je Milosevic uspeo da u svoje podanike tako duboko usadi mitove o nevinosti i stradalnistvu, kao i da ih ubedi da su upravo oni najveće zrtve "globalne zavere" kojom je razbijena bivsa Jugoslavija.

Nasavsi se u Hagu, na optuzenickoj klupi, potpuno sam - a pod optuzbama za genocid u Bosni i zlocine protiv covecnosti u Hrvatskoj i na Kosovu - Milosevic sada tezi da u sve te mitove ubedi sud i svetsku javnost. Pored toga, on istovremeno nastoji da koriguje "revizionisticko tumacenje" samih mitova, koje se nakon njegovog pada s vlasti umnogome rasirilo medju bivsim podanicima, a po kome su naime oni - Srbi i Srbija - ako ne jedine, a onda svakako najveće, i naravno nevine, zrtve Slobodana Milosevica.

Ono u sta su verovali ili jos uvek veruju njegovi podanici, a u sta Milosevic sada pokusava da ubedi i ostatak sveta, jeste da ratovi i ratni zlocini u bivsoj Jugoslaviji nemaju nikakve veze, ni sa njim, ni sa srpskom politikom i nacinom na koji je - potkraj osamdesetih i pocetkom devedesetih godina proslog veka - ona bila vodjena.

Raspad Jugoslavije bio je "nemacka osveta" Srbiji zbog njene uloge u "porazu Nemacke u dva svetska rata". Sam taj zlocin Nemacka je, otkriva ogorceni Milosevic, "izvrsila rukama nekadasnjih srpskih saveznika, a svojih nekadasnjih neprijatelja" - sto ce reci, Amerike i Velike Britanije.

Pozajmljujuci uvodnu recenicu iz Marksovog "Komunistickog manifesta" - u cemu verovatno treba videti doprinos njegove supruge, profesorke marksizma Mire Markovic - Milosevic je naivnu svetsku javnost upozorio da "iznad zlocina u Hrvatskoj, Bosni i na Kosovu lebdi avet neokolonijalizma i neonacizma", ciji je cilj "prekranje mape Balkana i stvaranje Velike Albanije".

Potom je sa Marksa presao na Isusa, rekavsi da je on licno "razapet zbog otpora tom novom kolonijalizmu", kao i da je upravo stoga i Srbija bila bombardovana. A onda je jos jednom promenio ulogu u kojoj se nasao, da bi od optuzenog postao tuzilac, i - posezuci upravo za formulacijama iz optuznica koje su protiv njega podignute - optuzio NATO za krsenje mira, genocid, zlocine protiv covecnosti i ratne zlocine, "pocinjene od 24. marta 1999 pa sve do danas".

Kao da cita optuznicu, Milosevic je precizirao da su "za te zlocine i nanesenu ratnu stetnu odgovorni NATO, drzave clanice i druge zemlje koje su posredno pomagale u vrsenju zlocina, kao i fizicka lica, pocev od naredbodavaca, sefova drzava i vlada, ministara odbrane, generalnog sekretara NATO, vojnih komandanata i drugih, pa do neposrednih izvrsilaca".

Sve njih je Milosevic - kao sto smo uostalom to i predvideli nakon decembarske statusne konferencije (vidi Dnevnik tribunala br. 248) - optuzio za ucesce u "zajednickom zlocinackom poduhvatu" protiv Srbije. Cak je i "dokazni materijal" odmah prilozen: u pitanju su bila dva nemacka TV filma kojima se osporavaju tvrdnje da su srpske snage pocinile masakre na Kosovu, kao i nekoliko stotina fotografija na kojima su prikazane zrtve i posledice vazdusnih udara NATO.

Konacno, optuzeni je sudije upoznao i sa imenima svedoka cije ce pozivanje pred sud zahtevati. Na spisku su se nasli: Klinton, Olbrajtova, Bler, Sirak, Sreder, Kol, Dini, Kofi Anan, zatim svi pregovaraci iz Dejtona i svi ucesnici Pariske konferencije na kojoj su, decembra 1995, potpisani mirovni sporazumi za Bosnu i Hercegovinu.

Pa ipak: sta je optuzeni zaista postigao svojom trodnevnom tiradom, izuzev sto je pokazao da je Karla del Ponte bila sasvim u pravu kada je, u svojoj uvodnoj izjavi, njegov nacin govora opisala kao mesavinu "bombasticne retorike i otrcanih fraza"?

Nakon uvodnih izjava tuzilacke "trojke" - koju, uz Karlu del Ponte, cine i Dzeфри Najs i Dirk Rineveld - jedan advokat, inace angazovan u drugom predmetu pred tribunalom, izjavio je da bi njegov pravni savet Milosevicu bio da "sedi i cuti".

Na pravo da cuti Milosevica je, pre no sto je poceo da govori, podsetio i predsedavajući sudija Ricard Mej, upozoravajući ga da ono sto ce reci moze biti "relevantno za sam predmet", tj. upotrebljeno protiv njega samog.

Ne radi se, medjutim, jedino o tome da li je Milosevic, za tri dana, rekao vise nego sto bi smeo s obzirom na polozaj u kojem se nalazi - odnosno, da li je u retorickom zaru "izlanuo" i nesto sto bi se moglo koristiti protiv njega. On to, doduse, zasigurno jeste ucinio, narocito onda kada je govorio o svojoj ulozi vrhovnog komandanta, o funkcionisanju lanca komandovanja u vojsci i policiji, pa i kada je negirao postojanje paravojnih jedinica, tvrdeći da su u pitanju bili samo "dobrovoljci" pod komandom Vojske Jugoslavije (VJ).

Njemu je "izletelo" i to da su "srpski dobrovoljci presli Drinu . . . kako bi pomogli svojoj braci u Bosni", a slicno je bilo i kada je govorio o tome sta je znao o bombardovanju Sarajeva i logorima u Bosni (u cije se postojanje, tvrdi, uverio tek kada se u pritvoru tribunala upoznao sa optuzenim logorskim strazarima i zapovednicima), ili kada je priznao da je tek iz uvodne reci tuzilastva upoznat sa "primerima tragedija i zlocina u Hrvatskoj i Bosni", da bi nakon toga rekao i da "u gradjanskom ratu svaka pijana budala moze nekoga da izreseta". (Nasla bi se, verovatno, jos poneka tvrdnja zbog koje bi optuzeni kasnije mogao zazaliti.)

Ali nije samo zbog toga za Milosevica bilo mudrije da sedi i cuti. Optuzeni je, naime, u trodnevnom govoru otkrio manje-vise sve svoje karte. Na vlastitu stetnu, a na radost tuzilastva, koje je pomno pratilo svaku njegovu rec.

Ogromna vecina branilaca pred Medjunarodnim tribunalom - u vise od 90 procenata svih dosadasnjih slucajeva - koristila je pravo da svoju uvodnu izjavu da tek nakon sto tuzilac izlozi svoj slucaj, odnosno posto vidi sve dokaze optuzbe. Niko od njih nije zeleo da, pre toga, "otkrije karte" i tuzilastvo upozna sa time kako ce se i uz pomoc cega braniti. U takvim slucajevima tuzilac mora da se napreze i - recimo, na osnovu nacina na koji branioci vode unakrsno ispitivanje svedoka optuzbe - naslucuje na sta, zapravo, cilja odbrana, koje teze i argumente zastupa, te kako ce ih dokazivati.

U slucaju Milosevic, medjutim, tuzilastvu je vec na samom pocetku postalo jasno sta ga ceka, te mu je samim tim pruzena sansa da svemu tome prilagodi sopstveni dokazni postupak.

Na prvim visestranackim izborima u Srbiji, decembra 1990, Miloseviceva Socijalisticka partija Srbije (SPS) je pobedila pod parolom "Sa nama nema neizvesnosti". I odista, neizvesnosti nije ni bilo: rat je, vec tada, predstavljao izvesnost. A danas, posle sva cetiri rata i nekoliko stotina hiljada zrtava, za tuzilastvo Haskog tribunala nema nikakve neizvesnosti u pogledu Miloseviceve odbrane.

Mirko Klarin je visi urednik IWPR za pitanja tribunala za ratne zlocine i glavni urednik novinske agencije SENSE.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-milosevic-otkrio-karte>